

Interbestuurlijk Toezicht provincie Utrecht

Jaarverslag 2024-2025
Uitvoeringsagenda 2025-
2026

UTSP-1090931550-4753

Inhoud

1. Inleiding	3
2. Terugkijken op alle IBT-domeinen 2024-2025	4
Systematisch toezicht	4
In Zicht, beleidskader interbestuurlijk toezicht provincie Utrecht 2025-2028	4
Meldingen en signalen	5
Kennisbijeenkomsten	5
Klankbordgroep interbestuurlijk toezicht – horizontale verantwoording	5
Themaonderzoeken	6
Voorbereiden nieuwe en gewijzigde IBT-rollen	6
3. Terugkijken per toezichtdomein 2024-2025	7
Financieel toezicht	7
Informatiebeheer	7
Huisvesting vergunninghouders	7
Omgevingsrecht/Strategische en programmatische uitvoering en handhaving (U&H)	8
Omgevingsrecht / Erfgoed	9
Waterschappen	9
4. Wat gaan we doen in 2025-2026 op alle IBT-domeinen	10
Systematisch toezicht	10
Kennisbijeenkomsten	10
Klankbordgroep interbestuurlijk toezicht - horizontale verantwoording	10
Themaonderzoeken	10
Gewijzigde en nieuwe IBT-rollen	10
5. Wat gaan we doen in 2025-2026 per toezichtdomein	12
Financieel toezicht	12
Informatiebeheer	12
Huisvesting vergunninghouders	12
Omgevingsrecht/Strategische en programmatische uitvoering en handhaving (U&H)	12
Omgevingsrecht/Erfgoed	13
Waterschappen	13

1. Inleiding

De provincie Utrecht voert Interbestuurlijk Toezicht (IBT) uit om de kwaliteit van het openbaar bestuur te versterken. Dit toezicht richt zich op de uitvoering van wettelijke taken door gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen binnen zes domeinen: Erfgoed, Financiën, Huisvesting vergunninghouders, Informatiebeheer, Omgevingsrecht, en Water.

We verbinden IBT zoveel mogelijk met de thema's kwaliteit openbaar bestuur, versterking uitvoeringskracht en regionale samenwerking. Daarom blijven we de samenwerking tussen het cluster IBT en het cluster Bestuurlijke Zaken voortzetten.

Dit Jaarverslag – Uitvoeringsagenda IBT bevat:

- een **terugblik op de resultaten van IBT in 2024 en de eerste helft van 2025**, toegelicht per domein;
- een **uitvoeringsagenda voor de tweede helft van 2025 en de eerste helft van 2026**.

Het jaarverslag en de uitvoeringsagenda zijn een verdieping ten opzichte van de provinciebrede jaarrekening en zijn ook bedoeld om de toezichtontvangers te informeren over de resultaten van het IBT van de afgelopen anderhalf jaar en de geplande activiteiten in 2025 en de eerste helft van 2026. De resultaten van het toezicht zijn op hoofdlijnen beschreven. Meer gedetailleerde informatie is beschikbaar via de [IBT-kaart](#), waarop de toezichtbrieven per gemeente staan.

Het jaarlijks opstellen van het jaarverslag en de uitvoeringsagenda is afgesproken in het Beleidskader interbestuurlijk toezicht provincie Utrecht 2025-2028 'In Zicht'. Vanaf dit jaar worden het jaarverslag en uitvoeringsagenda na het zomerreces aangeboden om zo beter te passen in de beoordelingscycli van het IBT, waarbij de werkdruk met name aan het einde van het jaar ligt. Dit jaarverslag - uitvoeringsagenda publiceren we ook op de IBT-webpagina van de website van de Provincie Utrecht. De toezichtontvangers worden actief op de hoogte gesteld van deze publicatie.

2. Terugkijken op alle IBT-domeinen 2024-2025

Systematisch toezicht

Voor alle IBT-domeinen zijn in de periode 2024-eerste helft 2025 toezichtbeslissingen voor gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen genomen. Daarbij zijn voor alle domeinen de bijbehorende gesprekken, monitoringstrajecten en interventies uitgevoerd. Een verdere toelichting hierop is te vinden in hoofdstuk 3, 'Terugkijken per toezichtdomein 2024-2025'.

Alle toezichtbeslissingen zijn gepubliceerd op de IBT-kaart. Dit geeft een integraal beeld hoe de Utrechtse gemeenten voor de verschillende toezichtdomeinen worden beoordeeld. De IBT-kaart is daarmee ook te gebruiken als een vergelijkingsinstrument. Er zijn geen gemeenten die op alle domeinen negatief scoren.

In februari 2024 heeft Provinciale Staten de vernieuwde IBT-verordening vastgesteld. In datzelfde jaar zijn de nieuwe toezichtinformatieafspraken voor de IBT- domeinen informatiebeheer en omgevingsrecht toegepast zodat deze meer op maat gemaakt kunnen worden (IBT-informatiebeheer) en beter aansluiten op de invoering van de Omgevingswet (IBT-omgevingsrecht).

In Zicht, beleidskader interbestuurlijk toezicht provincie Utrecht 2025-2028

Afgelopen periode is er gewerkt aan een nieuw algemeen beleidskader voor IBT. Toezichtontvangers zijn gevraagd naar hun ervaringen met het toezicht onder het vorig IBT beleidskader. Ook is gekeken naar de eigen ervaringen als toezichthouder.

Gedeputeerde Staten van de provincie Utrecht (GS) hebben op 8 april 2025 het nieuwe beleidskader Interbestuurlijk Toezicht 2025-2028 'In Zicht' vastgesteld.

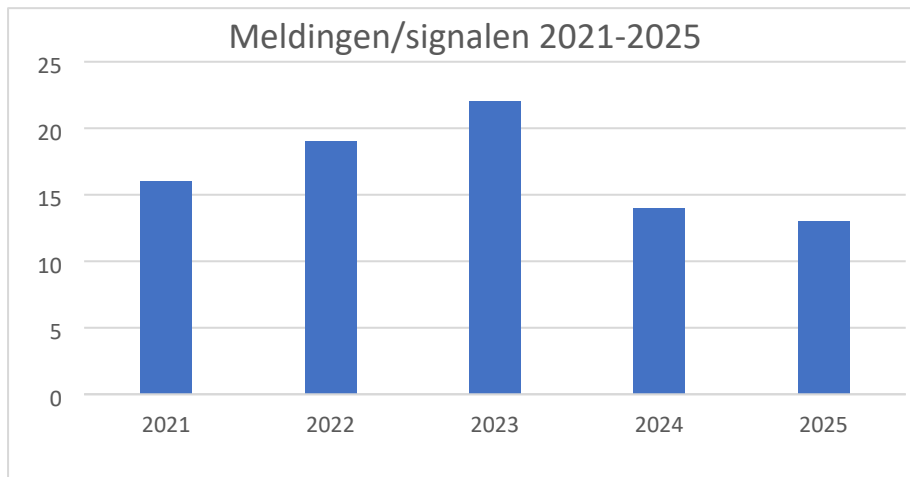
Het beleidskader heeft de volgende vijf centrale uitgangspunten:

- eenduidig en transparant toezicht;
- proactief en betekenisvol toezicht
- naast systemisch ook thematisch toezicht;
- inzet volledig toezichtinstrumentarium;
- versterken van de horizontale controle.

Aan de hand van deze vijf uitgangspunten wordt in de komende jaren invulling gegeven aan het toezicht. Op deze manier streeft IBT naar een toezichtaanpak die niet alleen duidelijk en transparant is, maar ook bijdraagt aan de kwaliteit van het openbaar bestuur in de provincie Utrecht.

Meldingen en signalen

Onderdeel van de wettelijke taak als interbestuurlijk toezichthouder is het behandelen van meldingen en signalen over de uitvoering van de wettelijke medebewindstaken door gemeenten, waterschappen of gemeenschappelijke regelingen. In de onderstaande grafiek staan het aantal meldingen en signalen dat jaarlijks bij IBT is binnengekomen. In heel 2024 zijn 14 meldingen binnengekomen. In de eerste helft van 2025 zijn dat er 13.

IBT draagt actief bij aan het interne netwerk klachtenbehandeling provincie Utrecht. Binnen dit netwerk wordt onder andere gewerkt aan het opmaken van één klachten- en meldingenportaal. In 2024 is een project gestart voor de inrichting van het provinciale loket klachtbehandeling welke doorgang vindt in 2025. Inmiddels is de meldingenpagina voor IBT geïntegreerd met de huidige provinciale webpagina voor meldingen, vragen, klachten of bezwaren. Dit heeft als resultaat burgers beter de juiste locatie kunnen vinden voor hun melding en dat er minder verkeerd gedresseerde meldingen binnenkomen bij IBT.

Kennisbijeenkomsten

- Financieel toezicht: in 2024 en in 2025 zijn er door het domein financieel toezicht in totaal drie regiodagen met alle gemeentelijke contactpersonen en twee wethoudersbijeenkomsten georganiseerd, die altijd druk bezocht worden.
- Huisvesting vergunninghouders: in het voorjaar van 2025 is door het nieuwe expertiseteam Volkshuisvesting een wooncongres georganiseerd. Samen met het Kansenmakersteam heeft IBT huisvesting vergunninghouders twee workshops georganiseerd over woningdelen met vergunninghouders.
- Omgevingsrecht: in 2025 zijn door IBT omgevingsrecht bij ambtelijke en bestuurlijke overleggen presentaties gegeven over de toezichtresultaten omgevingsrecht en de handreiking Kwaliteitsprocescriteria omgevingsrecht VTH-thuistaken (zie hoofdstuk 3 voor meer informatie).

Klankbordgroep interbestuurlijk toezicht – horizontale verantwoording

In de eerste helft van 2024 is een bijeenkomst van de klankbordgroep interbestuurlijk toezicht gehouden. In de klankbordgroep zitten griffiers en beleidsmedewerkers van de verschillende gemeenten. Bij deze bijeenkomst is onder andere de betrokkenheid van de raad bij de behandeling van de toezichtbrieven van interbestuurlijk toezicht besproken en de horizontale controle door de raad versus het interbestuurlijke toezicht door de provincie. In december 2024 is het concept IBT-Beleidskader 2025-2028 voorgelegd aan de klankbordgroep.

Themaonderzoeken

- Financieel toezicht: in 2024 en 2025 is er een onderzoek uitgevoerd naar de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen in de begroting van gemeenten. Dit onderzoek is gezamenlijk met de provincies Gelderland, Overijssel en Noord-Brabant uitgevoerd. Dit rapport is gepubliceerd op de [website](#) van de provincie Utrecht.
- Omgevingsrecht: in 2024 is door alle provincies een themaonderzoek naar kwaliteitscriteria gestart, met als doel (landelijk) inzicht te krijgen in de aanwezigheid en naleving van de kwaliteitsverordeningen door gemeenten. Met het vaststellen en uitvoeren van een kwaliteitsverordening borgt de gemeente de deskundigheid en inzet van VTH-personeel voor toezicht en handhaving.

Voorbereiden nieuwe en gewijzigde IBT-rollen

- In 2024 heeft IBT meegekeken op het wetgevingsproces van de Wet versterking regie volkshuisvesting (Wvrv) vanwege de IBT-rol voor provincies die uit deze wet zal voortvloeien. De wet zal naar verwachting pas na 2025 in werking treden en de definitieve IBT-rol voor de provincies moet nog verder worden bepaald.
- Bibliotheek: met de herziening Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob) krijgen gemeenten een zorgplicht om minimaal één bibliotheekvoorziening in stand te houden. Dit betekent ook een toezichtrol voor de provincies. De verwachting is dat deze rol in de loop van 2026 in zal gaan. In 2024-2025 zijn in IPO-verband gesprekken gevoerd met het Rijk over middelen die moeten meekomen met deze toezichtrol.
- Erfgoed: Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft financiële middelen beschikbaar gesteld voor de provincies om het Interbestuurlijk Toezicht domein monumenten en archeologie verder te kunnen vormgeven. Dit heeft ertoe geleid dat erfgoed in 2025 een opzichzelfstaand toezichtdomein is geworden waar een nieuwe IBT-collega voor is geworven.

3. Terugkijken per toezichtdomein 2024-2025

Financieel toezicht

- Alle Utrechtse gemeenten en gemeenschappelijke regelingen zijn voor het begrotingsjaar 2025 onder het repressief toezicht geplaatst.
- Het toezicht op de waterschappen is uitgevoerd. Er is veel aandacht besteed aan het waterschap Amstel, Gooi en Vecht (standplaats Amsterdam, werkgebied deels in de provincie Utrecht). In nauwe samenwerking met provincie Noord-Holland zijn ambtelijke en bestuurlijke gesprekken gevoerd over de financiële positie van het waterschap.
- De problematiek rondom gemeentefinanciën zou naar verwachting plaatsvinden voor de begroting 2026, maar in 2024 bleek dat een aantal gemeenten al moeite hadden met het rondkrijgen van de begroting 2025. Deze ontwikkeling is door IBT nauwlettend gevolgd om daar bij de beoordelingen goed op in te kunnen spelen.
- In het voorjaar van 2025 zijn bij het verschijnen van de Voorjaarsnota Rijk extra middelen voor gemeenten beschikbaar gesteld, zowel ter demping van het ravijn als ter compensatie voor de oplopende kosten voor de jeugdzorg. Hierdoor is het voor veel gemeenten beter haalbaar geworden om de begroting 2026 sluitend te maken.
- Om vergelijkingen te kunnen maken tussen gemeenten onderling en om trends inzichtelijk te maken is een dataproject gestart. Dit project dient ter ondersteuning om verbanden te leggen tussen financiële ontwikkelingen. De mogelijkheden zijn in kaart gebracht, maar het project zal vooral in 2025 resultaten moeten gaan opleveren.
- Zoals gebruikelijk zijn er samen met het interprovinciaal vakberaad begrotingsrichtlijnen opgesteld voor begrotingsjaar 2025 en 2026.

Informatiebeheer

- Gedurende 2024-2025 zijn gemeenten beoordeeld op basis van de ingediende toezichtinformatie en de gevoerde gesprekken. Ook deze periode is een aantal gecombineerde beoordelingen uitgevoerd over twee jaar.
- Met één gemeente die in 2023 als 'niet voldoet' is beoordeeld, is in het begin van 2024 een monitoringstraject afgerond. In mei 2024 is deze gemeente opnieuw beoordeeld en is het toezicht afgeschaald.
- Bij een aantal gemeenten, die al twee keer als 'voldoet' zijn beoordeeld, is in overleg met de gemeentelijke archieftoezichthouders, een beoordeling op hoofdlijnen uitgevoerd. Deze aanpak past bij het risicogericht toezicht.
- Samen met de provincie Noord-Holland is begin 2025 een beoordeling uitgevoerd van het waterschap Amstel, Gooi en Vecht. Afronding hiervan vindt plaats in de tweede helft van 2025.
- Met de gemeentelijke archivissen en toezichthouders is een reeks voortgangsgesprekken gevoerd over de beoordelingen van gemeenten en waterschappen, het aanleveren van toezichtinformatie, de ontwikkelingen en grootste risico's bij de gemeenten, gemeenschappelijke regelingen en waterschappen voor wat betreft het (digitaal) informatiebeheer. Op basis daarvan en met hen is een prioritering van de beoordelingen gemaakt.
- In verband met de geplande aanpassing van de Archiefwet is er een start gemaakt met het aanpassen van het beoordelingsinstrument. Dit past ook bij het transparante toezicht, één van de uitgangspunten van het Beleidskader IBT 2025-2028.

Huisvesting vergunninghouders

- Op basis van realisatiecijfers van het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) hebben alle gemeenten elk half jaar een toezichtbeoordeling ontvangen. Daarnaast is met alle gemeenten, afhankelijk van de inschaling op de interventieladder, een voortgangsgesprek of (bestuurlijk) toezichtgesprek gevoerd.

- Sinds 1 januari 2024 geldt het aanvullend beleidskader Huisvesting Vergunninghouders en wordt het toezicht conform uitgevoerd. Dit betekent dat gemeenten die een taakverwaarlozing laten zien (gelijkblijvende of groeiende achterstand op de huisvesting van vergunninghouders) worden opgeschaald op de interventieladder. Concreet betekent dit dat meer gemeenten onder actief toezicht zijn gezet in 2024 en de eerste helft van 2025.
 - Twee gemeenten hebben in het voorjaar van 2025 (beoordeling over de tweede helft van 2024) een vooraankondiging tot indeplaatsstelling ontvangen. Deze gemeenten hadden voor langere periode een oplopende achterstand op de huisvesting van vergunninghouders en liepen deze niet tijdig in. De gemeenten zijn gevraagd een huisvestingsdoelstellingenlijst op te stellen met daarin concrete voorstellen om de achterstand in te lopen. Beide gemeenten hebben inmiddels een lijst aangeleverd en voeren deze uit. Monitoring vindt plaats d.m.v. bestuurlijk en ambtelijk contact. Mocht verbetering echter uitblijven, dan kan de provincie overgaan tot het nemen van een indeplaatsstellingsbesluit. Meer informatie is te vinden in de [Voortgangsrapportage IBT huisvesting vergunninghouders 2024](#).
 - Vanuit de meedenkende en adviserende rol zijn de toezichthouders betrokken bij verschillende overleggen en onderhouden ze contact met het expertiseteam Volkshuisvesting van de Provincie Utrecht, het COA en het IPO in de vorm van het Platform Huisvesting Vluchtelingen (PHV). Daarnaast is nauw samengewerkt met de Provinciale Regietafel Migratie en Integratie (PRT) en wordt op ambtelijk niveau deelgenomen aan het Platform Bovenlokale Matching, waar gemeenten onderling ervaringen met betrekking tot huisvesting van vergunninghouders uitwisselen.
- In juli 2025 nam de Tweede Kamer de wet Versterking Regie Volkshuisvesting aan, inclusief het amendement-Mooiman, dat een absoluut urgentieverbod voor vergunninghouders regelt. De minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening heeft dit amendement formeel ontraden vanwege risico's op het gebied van wet- en regelgeving en uitvoering. De houdbaarheid van het amendement wordt momenteel nader onderzocht en het advies van de Raad van State wordt daarbij nog meegenomen. Zolang de wetgeving niet is aangepast, blijft het huidige beleid gelden. Afwijken daarvan vergroot de kans op juridische en bestuurlijke risico's. In deze politiek gevoelige tijd is het belangrijk om consistent en voorspelbaar te handelen. Daarmee onderstrepen we dat het dossier huisvesting vergunninghouders geen vrijblijvende inzet kent.

Omgevingsrecht/Strategische en programmatische uitvoering en handhaving (U&H)

- Het systematisch toezicht is in 2024-2025 uitgevoerd op de naleving van de wettelijke criteria voor de strategische en programmatische uitvoering en handhaving van de thuishaken door gemeenten en het waterschap HDSR. Hierbij is voor het eerst aan de wettelijke criteria uit de Omgevingswet en het Omgevingsbesluit (de zogenaamde 'kwaliteits- en procescriteria') getoetst. In de eerste helft van 2025 is opnieuw gestart met het jaarlijkse systematisch toezicht. Deze beoordelingsperiode wordt naar verwachting in september 2025 afgerond. De resultaten worden in het volgende jaarverslag gepresenteerd.
- In de eerste helft van 2025 is het themaonderzoek kwaliteitsverordeningen afgerond en is het naar aanleiding daarvan opgestelde eindrapport door GS vastgesteld en met alle toezichtontvangers gedeeld.
- De afgelopen twee beoordelingsperiodes is opgevallen dat veel gemeenten minder presteren op het gebied van de kwaliteits- en procescriteria. Om de dalende trend te keren hebben GS in september 2024 een Handreiking Kwaliteits- procescriteria omgevingsrecht VTH-thuishaken vastgesteld. Op basis van de handreiking is een beoordelingsformulier gemaakt die wordt meegestuurd als bijlage bij de beoordelingsbrieven. Aan de hand van het beoordelingsformulier en de handreiking kunnen gemeenten doelgericht werken aan verbetering.
- In 2024 is de strategische en programmatische uitvoering en handhaving van de basistaken (milieutaken) beoordeeld die door de omgevingsdiensten worden uitgevoerd. Alle Utrechtse gemeenten en de provincie, als bevoegd gezag en eigenaar van de omgevingsdiensten, moeten voor de regionale strategische en programmatische uitvoering en handhaving gezamenlijk één uniforme (regionale) U&H-strategie en jaarlijks één uitvoeringsprogramma vaststellen op het niveau van de omgevingsdienst. Deze gezamenlijke strategie en uitvoeringsprogramma zijn beoordeeld als 'voldoet niet'. Het oordeel heeft (nog) geen consequenties voor het eindoordeel voor de gemeenten. De beoordeling inclusief

verbeterpunten zijn ambtelijk teruggekoppeld aan de regionale werkgroep en de contactpersonen bij gemeenten en omgevingsdiensten.

Omgevingsrecht / Erfgoed

- Er is getoetst of het erfgoedbelang voldoende is geborgd in de behandeling van aanvragen om omgevingsvergunningen met betrekking tot rijksmonumenten. Dit is gedaan door te toetsen of er advies is gegeven door de monumentencommissie. Daarnaast is getoetst of archeologische monumentenzorg voldoende is geborgd in het vergunningentraject.
- In 2024 hebben 23 gemeenten het oordeel 'voldoet' gekregen. Van 3 gemeenten kon de taakuitvoering niet worden beoordeeld omdat geen toezichtinformatie was ingediend met betrekking tot erfgoed.
- De beoordelingen zijn, op een aantal gemeenten na, summier uitgevoerd door alleen te beoordelen of de toezichtinformatie volledig was. De reden om in 2024 niet alle gemeenten volledig te beoordelen is de beperkt beschikbare capaciteit van IBT erfgoed (Zie ook hoofdstuk 2, p.6, Voorbereiden nieuwe en gewijzigde IBT-rollen).
- Per 1 maart 2025 is de toezichthouder Erfgoed gestart. Vanaf mei 2025 is deze bezig geweest met onder andere het toetsen van de toezichtinformatie aangeleverd door gemeenten en het opbouwen van het IBT Erfgoed netwerk, zowel binnen de provincie Utrecht als interprovinciaal.

Waterschappen

- Het betreft hier het beleidstoezicht op de taakuitvoering van de waterschappen op het gebied van o.a. waterkwaliteit en waterveiligheid (belegd bij team Bodem en Water). Het financieel toezicht op de waterschappen en het toezicht op het informatiebeheer van de waterschappen is beschreven bij de desbetreffende IBT-domeinen.
- Er is een start gemaakt met het actualiseren van het beleidstoezicht op de waterschappen onder meer vanwege de invoering van de Omgevingswet.
- De reguliere toezichtgesprekken met de waterschappen zijn gevoerd. Hierbij zijn vanuit de toezichtrol geen bijzonderheden te melden. Provinciale Staten zijn met een [Statenbrief](#) geïnformeerd over de uitkomsten van de resultaten van de toets op veiligheid van regionale keringen in beheer van de waterschappen voor 2024.
- Met betrekking tot de Kader Richtlijn Water (KRW) hebben in 2024 individuele gesprekken met de waterschappen plaatsgevonden over de voortgang van de uitvoering van de KRW maatregelen. Dit naar aanleiding van afspraken tussen het Rijk en de regionale overheden om de voortgang van de uitvoering van de KRW maatregelen intensiever te volgen. Uit de gesprekken kwam naar voren dat waterschappen ook eigen KRW Impulsprogramma's opstellen om hun KRW aanpak te intensiveren. Daarnaast zijn enkele aandachtspunten van de waterschappen meegenomen in het KRW voortgangsgesprek tussen de provincie Utrecht met de minister van I&W.

4. Wat gaan we doen in 2025-2026 op alle IBT-domeinen

Systematisch toezicht

- In de tweede helft van 2025 en de eerste helft van 2026 wordt doorgegaan met het uitvoeren van systematisch toezicht op de toezichtdomeinen financieel toezicht, informatiebeheer, omgevingsrecht (strategische en programmatische uitvoering en handhaving), huisvesting vergunninghouders, erfgoed en water. Dit gebeurt door het voorbereiden van toezichtbeslissingen, uitvoeren van bijbehorende interventies en het informeren van GS over de toezichtresultaten en de relevante ontwikkelingen bij de lokale overheden.
- De informatie-uitwisseling met de accounthouders van het cluster bestuurlijke zaken wordt voortgezet.
- De toezichtbeslissingen worden op de IBT-kaart gepubliceerd.
- Vanuit het nieuwe IBT beleidskader 2025-2028 'In Zicht' worden verschillende ontwikkelingen voortgezet:
 - het door ontwikkelen van de IBT-kaart;
 - het uniformeren van de toezichtbrieven;
 - indien nodig aanpassen aanvullende beleidskaders per toezichtdomein en aanpassen beoordelingsmodellen.

Kennisbijeenkomsten

Vanuit financieel toezicht worden twee bijeenkomsten georganiseerd met alle gemeentelijke contactpersonen en er wordt één bijeenkomst georganiseerd met alle Utrechtse wethouders financiën en de gedeputeerde, verantwoordelijk voor het financieel toezicht.

Klankbordgroep interbestuurlijk toezicht - horizontale verantwoording

De planning is om in 2025-2026 twee bijeenkomsten te organiseren van de klankbordgroep interbestuurlijk toezicht – horizontale verantwoording. Op de agenda staan onder andere de transparantie van de IBT-rol en de betrokkenheid van de raad bij de behandeling van de toezichtbrieven binnen de gemeenten.

Themaonderzoeken

In de tweede helft van 2025 wordt een nieuw themaonderzoek omgevingsrecht opgestart. De keuze van het onderwerp wordt afgestemd met de gedeputeerde en de Utrechtse gemeenten.

Gewijzigde en nieuwe IBT-rollen

- De Wet Versterking regie volkshuisvesting (Wvrv) beoogt het Rijk, provincies en gemeenten meer wettelijke instrumenten te geven om samen regie te voeren op de volkshuisvesting. De Tweede Kamer heeft op 3 juli het wetsvoorstel en enkele amendementen aangenomen. De Eerste Kamer moet op het moment van schrijven het wetsvoorstel nog behandelen. In het wetsvoorstel is een IBT-rol voor de provincies voorzien die betrekking heeft op de verplichting voor gemeenten om te beschikken over volkshuisvestingsprogramma's en huisvestingsverordeningen waarin wettelijk verplichte urgentiegroepen zijn opgenomen. In afstemming met het team Volkshuisvesting wordt de komende periode deze nieuwe toezichtrol vormgegeven.
- Eén van de amendementen die de Tweede Kamer gelijk met het wetsvoorstel Wvrv heeft aangenomen, is het amendement Mooiman. Deze regelt dat er een verbod komt op het verlenen van voorrang aan vergunninghouders binnen de huisvestingsverordening van een gemeente (ongeacht of zij langs een andere weg in aanmerking zouden komen voor urgentie). Op het moment van schrijven is het de vraag hoe de Eerste Kamer op dit amendement zal reageren en is het ook wachten op het (spoed)advies van de Raad van State. Het effect van het amendement Mooiman is dat gemeenten in een onmogelijke positie worden geplaatst waarin zij wel aan de taakstelling voor huisvesting vergunninghouders moeten voldoen,

maar geen realistische manier hebben om deze taak uit te voeren. Ook plaatst dit de provincies in de onmogelijke positie om enerzijds in te grijpen wanneer gemeenten niet aan hun taakstelling voldoen, maar dit anderzijds óók te doen wanneer gemeenten het meest voor de hand liggende instrument gebruiken óm die wettelijke taak uit te voeren. Ondertussen is bekend geworden dat het juridische houdbaarheid van de wet wordt onderzocht en de minister van VRO voornemens is het amendement uit het wetvoorstel te schrappen.

- Voor de nieuwe toezichtrol die voortkomt uit de herziene Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob) worden naar verwachting in de tweede helft van 2025 de afspraken met het Rijk over bijbehorende middelen vastgelegd. In afstemming met het team Cultuur wordt deze nieuwe toezichtrol in de tweede helft van 2025 en begin 2026 verder vormgegeven.

5. Wat gaan we doen in 2025-2026 per toezichtdomein

Financieel toezicht

- Monitoren van de financiële ontwikkelingen van gemeenten, gemeenschappelijke regelingen en waterschappen. Voor gemeenten wordt specifiek aandacht besteed aan de ontwikkeling 2026 (Ravijnjaar) en verder, kosten jeugdzorgmiddelen en de verdere implementatie van de herverdeling van het gemeentefonds.
- Verdergaan met het dataproject, het gebruik van eigen data voor vergelijken van gemeenten en het signaleren van trends.
- Participeren in landelijke overleggen en werkgroepen zoals het interprovinciaal vakberaad gemeentefinanciën en de werkgroep ter verkenning van een nieuw beoordelingsmodel voor gemeentefinanciën.

Informatiebeheer

- Uitvoeren van systematische beoordelingen bij een aantal gemeenschappelijke regelingen. De keuze van de te beoordelen gemeenschappelijke regelingen gebeurt op basis van risico analyse.
- Afhandelen van machtigingsverzoeken uitstel overbrenging archiefbescheiden (Archiefwet 1995, artikel 13.3) en beperking openbaarheid (Archiefwet 1995, artikel 15.4).
- Door ontwikkelen van het beoordelingsinstrument en deze op termijn delen met toezichtontvangers.
- Stroomlijnen van het toezicht met provincie Gelderland voor de waterschappen die wij delen met deze provincie.
- Halfjaarlijkse gesprekken voeren met de archiefdiensten (risico's bepalen en beoordelingen prioriteren).
- Via het interprovinciaal vakberaad voor IBT Informatiebeheer (en zo nodig afgestemd met IPO, VNG en Rijksinspectie O&E) actualiseren van het aanvullend beleidskader IBT informatiebeheer.
- Voorbereiden op de inwerkingtreding van de Archiefwet 2026.

Huisvesting vergunninghouders

- Het voortzetten van de monitoring van gemeenten onder actief toezicht (trede 3) en de monitoring van gemeenten die een vooraankondiging tot indeplaatsstelling hebben ontvangen (trede 4). Het eventueel voorbereiden en uitvoeren van verdere opschaling (daadwerkelijke uitvoering van indeplaatsstelling).
- Bijdragen aan de uitvoering van de indeplaatsstellingstrajecten van uit onze toezichtrol.
- Deelnemen aan het IPO vakberaad huisvesting vergunninghouders (PHV) en andere werkgroepen.
- Samenwerken met team Volkshuisvesting op het gebied van kennisdelen en de Provinciale Regietafel Asiel en Migratie (PRT).
- De monitoring van gemeenten en de huisvesting van vergunninghouders in afstemming met het COA blijven volgen.
- Het opstellen van de jaarlijkse voortgangsrapportage Huisvesting vergunninghouders.
- Het nauwlettend volgen van en eventueel invloed uitoefenen op de besluitvorming in Den Haag wat betekenis kan hebben voor het IBT huisvesting vergunninghouders.

Omgevingsrecht/Strategische en programmatische uitvoering en handhaving (U&H)

- Doorgaan met het delen van de beoordelingstabellen met de gemeenten in het kader van transparantie zoals vastgelegd in het nieuwe IBT beleidskader.
- Sturen van twee aparte beoordelingsbrieven aan gemeenten (met ingang van 2025). Eén brief gaat over de beoordeling van de gemeentespecifieke beleidscyclus U&H voor thuishaken. De andere brief gaat over de beoordeling van de regionale U&H-beleidscyclus van de basistaken, die ook in afschrift aan de

omgevingsdiensten wordt gestuurd. Dit wordt uitgelegd in de beoordelingsbrief over de regionale U&H-beleidscyclus basistaken en is ook toegelicht in het ambtelijk en bestuurlijk provinciaal samenwerkingsoverleg VTH.

- Onderzoeken of een beveiligde omgeving gemaakt kan worden waarop IBT goede praktijkvoorbeelden kan delen met gemeenten. Gemeenten hebben dan toegang tot die gedeelde omgeving.
- Bijdrage leveren aan landelijk onderzoek uniformering IBT omgevingsrecht.
- Deelnemen en actief bijdragen aan ambtelijk en bestuurlijk provinciebreed samenwerkingsoverleg VTH, de IPO werkgroep regionale beleidscyclus 2.0., de regionale intervisiegroep BIG-8-cyclus en het vakberaad IBT omgevingsrecht.

Omgevingsrecht/Erfgoed

- Uitwerken van de minimale toezichtvariant IBT erfgoed die door IPO, OCW en alle provincies gezamenlijk is afgesproken.
- Tot en met het eerste kwartaal van 2026 wordt op basis van deze minimale toezichtvariant een eerste toetsing (nulmeting) van alle gemeenten uitgevoerd. Het volgende jaar zullen de verificatiegesprekken worden uitgevoerd, de nog ontbrekende informatie worden vergaard om daarmee de eerste beoordelingsronde af te sluiten.
- In 2026 vindt een eerste terugkoppeling vanuit de landelijke werkgroep IBT Erfgoed richting OCW plaats. Een van de doelstellingen van de landelijke werkgroep IBT Erfgoed is om trends, positief en negatief, te duiden, bundelen en te communiceren met OCW. Hieraan gekoppeld zal de werkgroep voorstellen doen ter verbetering van de bescherming van ons Rijksmonumentaal erfgoed.

Waterschappen

- De actualisatie van het beleidstoezicht op de waterschappen wordt voortgezet. Het streven is om dit begin 2026 te bespreken met de waterschappen.
- De reguliere (jaarlijks) bestuurlijke toezichtgesprekken met de individuele waterschappen worden gevoerd.
- Met betrekking tot de Kader Richtlijn Water (KRW) worden in 2025 halfjaarlijks individuele bestuurlijke (formele) gesprekken met de waterschappen gevoerd over de voortgang van de uitvoering van de KRW maatregelen.